

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_642
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Literatura 19. století
Autor, spoluautor:	Mgr. Iveta Bašná
Název DUMu:	Generace májovců II. – V. Hálek, K. Světlá, J. Arbes
Pořadové číslo DUMu:	02
Stručná anotace:	Májovci – hlavní představitelé této literární skupiny, jejich tvorba, ukázky z díla
Ročník:	2.
Obor vzdělání:	65-42-M/02 Cestovní ruch, 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Prezentace slouží ve výuce jako součást výkladu a lze ji také použít jako materiál k samostudiu.
Výsledky vzdělávání:	Žák aktivně zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období, zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace.
Vytvořeno dne:	16. 02. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Generace májovců

- vstupuje do literatury roku 1858 almanachem Máj
- aktivizuje český kulturní život
- hlásí se k odkazu K. H. Máchy – zásadní inspirace
- znaky tvorby: zájem o současné dění – novinářská činnost
realistické zobrazení skutečnosti
snaha o světovost české literatury

Vítězslav Hálek

1835 – 1874

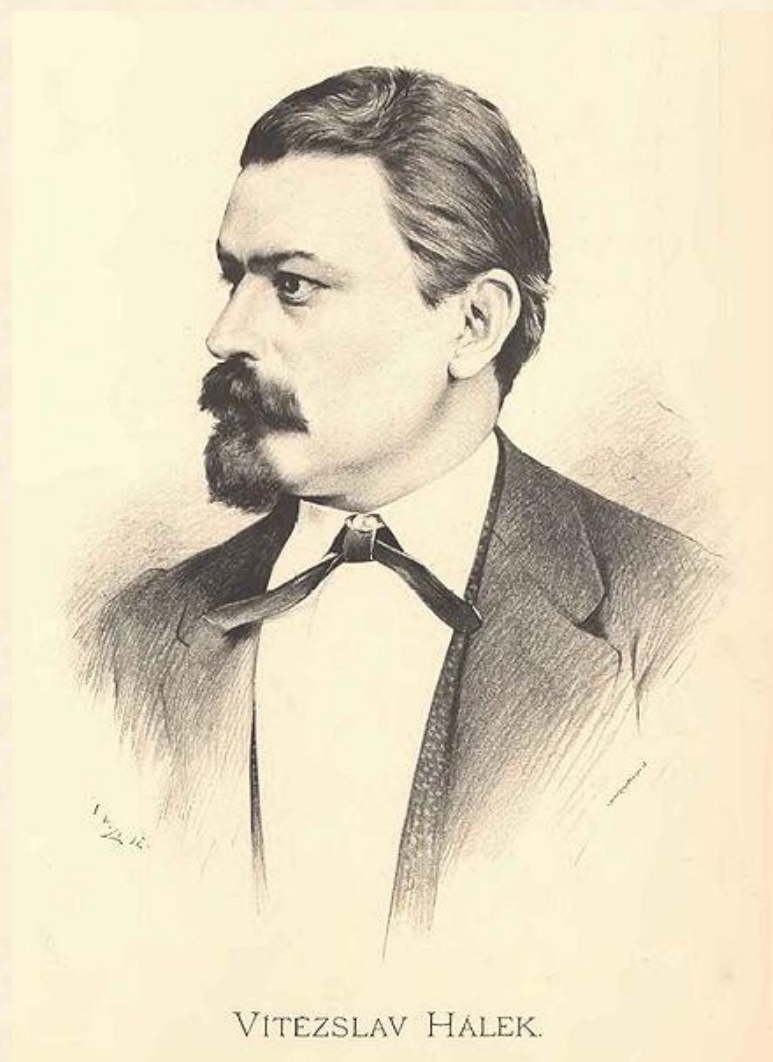
- básník, prozaik, dramatik, novinář
(Národní listy, Lumír, Květy)

Poezie: optimistická, motivy lásky a přírody
sbírky **Večerní písně**, **V přírodě**

Próza: sociální problematika, nešťastná láska
povídky **Na statku a v chaloupce**,
Muzikantská Liduška

Drama: např. **Král Vukašín**

– uvedeno u příležitosti otevření Prozatímního divadla

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_V%C3%ADt%C4%9Bzslav_H%C3%A1lek.jpg

Karolina Světlá

1830 – 1899

- vlastním jménem Johanna Rottová, pseudonym podle manželova rodiště Světlé pod Ještědem
- tvorba ovlivněna B. Němcovou
- autorka venkovské prózy – tzv. ještědské romány, hlavní hrdinka často se obětuje pro dobro ostatních
- povídky z prostředí Prahy

Romány: **Kříž u potoka**
(výběr) **Vesnický román**
Frantina

Povídky: **Černý Petříček**
(výběr) **První Češka**

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b8/Karolina_Svetla.jpg

Jakub Arbes

1840 – 1914

- spisovatel a novinář
- vytvořil nový žánr – romaneto:
název žánru pochází od J. Nerudy

Jedná se o příběh se zdánlivě rozumem neobjasnitelnou záhadou, která je ale později racionálně objasněna.

Romaneta – výběr: **Đábel na skřipci**
Ukřiřovaná
Svatý Xaverius

Newtonův mozek – označováno také jako první české sci-fi,
motiv cestování časem

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jakub_Arbes_1884_Mara.png

Následující ukázky zařadíte k autorům:

Evička by snad byla uschla jako štípek na písčíně, kdyby nebylo mlynáře bývalo a jeho krajíců. Rád oknem ji pozoroval, když s dětmi k mlýnu přitáhla a v sadě s nimi si hrála. Musila je odvést a leckdes s nimi přes den se potloukat, aby si mohla jít sousedka za svou prací. Nemohl se jí nikdy dost vynadivit, jak je na svůj věk rozumna, trpělivá a laskava. Často si ji do sednice zavolal, kdež někdy celé hodiny s ní rozmlouval. Vždy míval přítom radost z jejích odpovědí, zračila se v nich bystrá hlava a měkké srdce. (1)

U Dodony stál svatý dub
a mocná slova šeptal :
ba věřte, vědí lesy víc,
než se kdy který mudrc zeptal.

V jich šumosnivé samotě
zpěv dětská trávil léta,
v nich bohové se zrodili
a všecka náboženství světa. (2)

Bylo to asi v tutéž dobu, jako když jsem byl obraz ten poprvé spatřil ve společnosti přítelově. Nalézal se opět v nejlepším světle; sluneční paprsky vnikající oknem nad oltář odrážely se od protější stěny a padaly pak zase na oltářní obraz tak, že nemohl jsem si přát lepšího osvětlení vzácné této malby.

Čím déle jsem se na obraz díval, tím více poutal moji pozornost. Znal jsem sice krásší malby v pražských chrámech, leč právě tento obraz působil tenkrát na moji obrazotvornost neodolatelným jakýmsi kouzlem. (3)

Řešení:

ukázka 1 – Karolina Světlá: Kříž u potoka

ukázka 2 – Vítězslav Hálek: V přírodě

ukázka 3 – Jakub Arbes: Svatý Xaverius

ZDROJE:

HÁLEK, Vítězslav. *V přírodě* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/59/03/29/v_prirode.pdf>.

SVĚTLÁ, Karolína. *Kříž u potoka* [online].V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011. Dostupné z WWW:<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/39/kriz_u_potoka.pdf>.

ARBES, Jakub. *Romaneta* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 Dostupné z WWW: <<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/06/47/romaneta.pdf>>.

PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátku 20. století: od romantiků po buřiče*. Sokolov: O.K. - Soft, 2005.

Zdroje obrázků jsou citovány přímo v textu.